

„Csempésztük az irodalmat – palócföldről a *Palócföldbe*”

Ardamica Ferenc a 60 éves *Palócföldről*

SZÁSZI ZOLTÁN

Ardamica Ferenc, mielőtt bármit is kérdeznék tőle, azzal kezdi, ne felejtsem el átadni jókívánságait az idén 60. évfolyamába lépő Palócföld folyóiratnak. A losonci író a Palócföldet Nógrádra és a nagyvilágra nyitó, értékes és időtálló alkotásokat bemutató lapnak tartja. „Kívánok a Palócföldnek biztos anyagi hátteret, jó tollú írókat, szerzőket és bátor szerkesztőket! Persze ehhez még sok-sok évtizedes megjelenést! Na meg olvasókat is!” – mondta Ardamica Ferenc.

– Mikor kerültél kapcsolatba a Palócfölddel, mint író?

– Amikor itthon már végleg szilenciumra ítélték, és elkezdődött a politikai meghurcoltatásom, ellehetetlenítésem, amikor úgy 1970 vége felé az 1968-as tevékenységem miatt a husáki rendszer elkezdett zaklatni, akkor egyedüli megjelenési lehetőséget a salgótarjáni *Palócföld* nyújtott. Akkoriban – részint kényszerből persze – kezdtem átjárni Magyarországra, keresni a lehetőségeket. Korábban itthon már voltak sikereim, de utána, az átigazolások után már letiltottak, sehol, semmilyen írásom nem jelenhetett meg, talán egyszer próbálkozott az *Új Szó* egyik szerkesztője, a Kövesdi Karcsi, de egy megjelent írásom miatt majdnem utcára tették. A családot el kellett tartani, munkát kerestem, mert korábbi helyemről is mennem kellett. Majd bérszámfejtő voltam a városi vállalatnál, de egyszer olyasmit akartak a nyakamba varrni, amit, mint menesztett párttag, mint egykori '68-as már nem tudtam volna kivédeni, börtönben végeztem volna, így inkább

elmentem onnan. Négy hónap munkanélküliség után, távoli rokonom segítségével jutottam be a füleki zománcgyárba. Ott kezdetben minőségi ellenőrként dolgoztam, majd leszóltak az elvtársak, hogy rendszerellenes ember nem lehet minőségi ellenőr. Így lettem zománczó munkás. Közben ott mozogtak a fejemben a novellák. Utaztam a munkahelyemre, és közben mindig ott dolgoztak az ötletek a fejemben. Vasárnapi irodalom volt akkor a mi irodalmunk, hiszen mindenkinek dolgoznia kellett, ha írással akart foglalkozni, akkor kénytelen volt a szabad idejében ezt csinálni.

– *Hogy jutottak át a határon az írásaid?*

– Volt egy-két furcsa esetem is. Alaposan viszont akkor lepődtek meg az elvtársak, amikor a postán küldött, persze általuk lefoglalt, elkobzott írásaim mégiscsak megjelentek a *Palócföldben*. Tudtam, hogy a postán úgyszólván lefoglalják, így más módon küldtem át az írásokat. Nevelőapám szalonna mellett, vonaton csempészte ki a határon túlra. Ezekben az időkben, eleitől fogva támogatott engem és mindenben segített Kassai Végh Miklós, és persze, el ne feledjem, drága néhai Pál Jóska is mindig kiállt mellettem, nekik igazán rengeteget köszönhetek. Miklóssal azt is megbeszéltük, hogy szóltak fentről, hogy én éppen tiltólistán vagyok, de ezt nem hivatalosan tették, hanem ilyen mindenféle fehér abrosz melletti beszélgetéseken jelezték neki, azt elvárva, hogy ne hozza le az írásaimat. Amikor ezt megtudtam, kicsit aggódva megkérdeztem, hogy most akkor mi lesz? Erre Miklós azt mondta, nyugi, most kicsit várunk, aztán meg majd lehozzuk. És le is hozta!

– *Mit jelentett, jelent neked ez a kiállítás?*

– Ha nincs a *Palócföld*, ha ők, mármint Kassai Végh Miklós, Pál Jóska meg Baranyi Ferenc nem lettek volna, én biztosan abbahagytam volna az írást, de ők mindig biztattak, segítettek, megjelenési lehetőséget biztosítottak. Ők hozták vissza a pályára, aminek én alaposan a szélére kerültem. Baranyinak mindig tetszettek az írásaim, azt mondta, ha olyan szerzők vannak a lapban, mint én, akkor érdemes kiadni a lapot. Jó, most akkor dicsértem magam, de ezt mondta! Baranyival egy életre szóló barátság köt össze máig is. Na, ez az ő biztatása, véleménye nekem rettentően sokat jelentett azok után, hogy az egyik határátkeléskor történt végzálásomkor egy véletlenül a zsebemben maradt novella miatt, amit persze elkoboztak, még ráadásul az útlevelém is bevonták. Micsoda véletlen, egyébként az akkor, a határon elkobzott novellát pont nem a *Palócföldbe* szántam. Szóval, igen, a *Palócföld* nekem az élet volt akkoriban. Annak ellenére, hogy nem volt útlevelém, mégis kijutottak az írásaim a *Palócföldbe*. Futárszolgálat és irodalomcsempészet, palócföldről, *Palócföldbe*.

– *A mostani, a fennállásának 60. évfordulóját ünneplő Palócföld mit jelentett, mit jelent neked?*

– Elsősorban azért jó, hogy van a lap, mert így a régió írói egy szélesebb körben tudnak megnyilvánulni. Most azt látom, jól, rugalmasan szerkesztik,

színvonalas. Én örök hálával tartozom a *Palócföld*nek, nekem évtizedekig az irodalomhoz kötő köldökzsinórom volt. A hálámat sajnos nem tudom írással leróni. De olvasni rendszeresen olvasom a lapot, és mindig örülök, hogy ha kezembe foghatom. '70-től '90-ig egyedül a *Palócföld* közölte az írásaimat, ők mertek kiállni értem. Annak idején, a Madách-pályázatokon, amit a lap hirdetett meg, szintén rendszeresen részt vettem, sokszor végeztem az élbolyban, ami nagy büszkeség. Húsz évig nekem a *Palócföld* jelentette az élő irodalmi lételemet. A szerkesztők tanácsai, iránymutatása tartott a pályán, mindenképpen segítette ez a munka az írói fejlődésemet. Ott, a *Palócföld*ben mindig barátságosan fogadtak a szerkesztőségben, itthon, el se hinnéd, sokszor volt olyan, hogy még csak helyel sem kínáltak pozsonyi szerkesztőségekben. Nem szeretek erre emlékezni, rossz emlékek ezek.

– *Foglalkozat még az írás?*

– Vannak ötletek, mozognak novellamorzsák a fejemben, de most éppen szélcsendben vagyok, gondjaim, bajaim, egészségügyi problémáim miatt nem tudok igazán nekifogni. Én mindig kora reggel délelőtt írtam, most ez az idő mással telik, délutánra meg elfáradok, és mintha mostanra nagyon elfáradtam volna, övön aluli ütések értek. Sok gond után korábban mindig talpra álltam, tudtam tovább dolgozni, most ez nem megy. Az erő, az energia elszállt, megöregedtem, 73 éves leszek, és nem sok jó volt az életemben.

– *Mivel foglalkozol mostanság?*

– Mostanság még fél szemmel olvasok. A dolgozószobámban, ami kissé elárvult, ahol a porlepte írógépem is áll, ott vannak a könyveim, még az egyik oldalnak (padlótól mennyezetig könyv hátán könyv – a szerk. megjegyzése) mintegy kétharmada hátra van. Újságíró koromban nem volt időm olvasni, de gyűjtöttem a könyveket, most akkor végre elolvashatom, vagy esetleg újraolvashatom őket. Sajnos nincs pénzem arra, hogy manapság a fiatal szerzők könyveit megvegyem, de ami eljut hozzám, a rendszeresen járó *Irodalmi Szemlével*, azt mind elolvasom. Mit is csinálok még? Hm? Ja, persze, tudod, a könyveket szeretik a molyok! Na, én most azokra vadászom! Már fogtam is hármat!

908
P20

PALÓCFÖLD

Salgótarján, 1954 december hó.

I. évfolyam 1. szám